

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ТА ОЦІНЮВАННЯ ВИТРАТ СУЧАСНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

В статті розглянуто процес формування витрат сучасних підприємств. Розглянуто основні особливості оцінювання витрат на сучасних підприємствах та їх призначення. Визначено, які саме заходи необхідно проводити для успішного формування та оцінювання витрат на підприємстві.

Ключові слова: підприємство, особливості, формування, оцінювання, витрати, умови.

Abstract

The article examines the process of formation of expenses of modern enterprises. The main features of cost estimation in modern enterprises and their purpose are considered. It is determined what measures must be carried out for the successful formation and evaluation of costs at the enterprise.

Key words: enterprise, features, formation, evaluation, costs, conditions.

Вступ

Актуальність формування та оцінки витрат для сучасних підприємств важлива з таких причин як: ефективне управління ресурсами, прийняття стратегічних рішень, оцінка ефективності бізнес-процесів, планування та бюджетування, ціноутворення, оцінка інвестицій, а також управління ризиками.

Тому формування та оцінювання витрат є стратегічним інструментом для підтримки стійкості та конкурентоспроможності підприємства, це пов'язано з непередбачуваним бізнес-середовищем.

Результати дослідження

Формування та оцінювання витрат на сучасних підприємствах включає в себе деякі особливості та сучасні підходи, які враховують високу динаміку бізнес-середовища та технологічних інновацій. Ключовими особливостями виступають [1, 4]:

1. Стратегічний підхід: сучасні підприємства використовують стратегічний підхід до формування та оцінювання витрат, визначаючи, як вони співвідносяться зі стратегією розвитку бізнесу. Це означає забезпечення відповідності витрат бізнес-цілям та стратегічним планам.

2. Технологічні інновації: урахування впливу технологічних інновацій на витрати. Наприклад, введення нових технологій може змінити витрати на виробництво, забезпечити ефективніші процеси та вплинути на загальні витрати підприємства.

3. Акцент на якість та ефективність: зосередження на високій якості продукції чи послуг та визначення ефективних шляхів зниження витрат без втрати якості. Акцент на Lean-підходи та оптимізацію бізнес-процесів.

4. Гнучкість та адаптивність: гнучкість в системах формування витрат для адаптації до змін у внутрішньому та зовнішньому середовищі. Це дозволяє підприємствам більш швидко реагувати на зміни у вимогах ринку чи технологічних зрушеннях.

5. Системи управління витратами: використання сучасних систем управління витратами, таких як ERP (Enterprise Resource Planning), що дозволяють збирати, аналізувати та моніторити витрати в режимі реального часу.

6. Врахування екологічних аспектів: оцінка витрат тепер також включає в себе аспекти сталого розвитку та екологічної відповідальності. Підприємства враховують витрати на впровадження зелених технологій та практик для зменшення екологічного впливу.

7. Аутсорсинг та глобалізація: зростаючий вплив глобалізації і аутсорсингу вимагає нових методів оцінки та управління витратами, враховуючи зміну динаміки робочої сили, логістики та поділу ланцюжка постачання.

8. Фокус на клієнта: орієнтація на клієнта, включаючи розуміння витрат, пов'язаних із забезпеченням клієнтського задоволення та здійснення коригувань на основі зворотного зв'язку від клієнтів.

9. Аналіз життєвого циклу продукту: врахування витрат протягом усього життєвого циклу продукту, включаючи розробку, виробництво, маркетинг, обслуговування та утилізацію.

10. Управління ризиками та невизначеністю: оцінка та управління витратами повинні враховувати невизначеність і ризики, що випливають з економічних, політичних, соціальних та технологічних факторів.

Слід зауважити, що вищевказані особливості відображають сучасні виклики, які стоять перед підприємствами в умовах швидкої зміни, глобалізації та технологічного прогресу.

Також варто виокремити, що формування витрат на сучасних підприємствах - це процес ідентифікації, класифікації, вимірювання та аналізу різних видів витрат, які підприємство носить у процесі своєї діяльності. Цей процес включає в себе кілька ключових аспектів [2, 3]:

- ідентифікація витрат;
- класифікація витрат;
- вимірювання витрат;
- аналіз витрат;
- стратегічне управління витратами;
- врахування життєвого циклу продукту;
- гнучкість та адаптивність.

Формування та оцінювання витрат – це нестандартний процес, який вимагає постійного вдосконалення та адаптації до нових умов бізнесу та ринкових реалій.

В результаті варто відмітити, що для успішного формування та оцінювання витрат на підприємстві можна використовувати ряд заходів, спрямованих на ефективний контроль та оптимізацію витрат. Ключовими заходами слід вважати [5]:

- 1) ретельна ідентифікація витрат;
- 2) класифікація витрат;
- 3) встановлення системи вимірювання витрат;
- 4) використання сучасних технологій;
- 5) аналіз витрат;
- 6) стратегічне управління витратами;
- 7) оптимізація бізнес-процесів;
- 8) управління ланцюжком постачання;
- 9) ефективне управління персоналом;
- 10) управління ризиками;
- 11) культура ефективного використання ресурсів;
- 12) неперервний моніторинг та вдосконалення.

В результаті можна сказати, що покращення формування та оцінювання витрат на підприємстві є неперервним процесом, який включає в себе вдосконалення систем, процедур і стратегій для забезпечення ефективного управління фінансами.

Висновки

Отже, успішне формування та оцінювання витрат сучасних підприємств потребує виконання ряду заходів, а саме:

- ідентифікація та класифікація витрат: розрізнення між прямими та непрямими, фіксованими та змінними витратами;
- ефективна система обліку: впровадження ефективної системи обліку витрат, яка дозволяє збирати, аналізувати та візуалізувати дані про витрати в режимі реального часу;
- вимірювання витрат: встановлення ключових показників продуктивності та витрат, що дозволить ефективно вимірювати ефективність витрат на різних етапах бізнес-процесу;
- стандартизація процесів: стандартизація процесів управління витратами для забезпечення їхньої прозорості та легкості контролю;
- технологічні інновації: використання технологічних інновацій, таких як програмне забезпечення для управління витратами (Expense Management Software), аналітика даних та інші цифрові інструменти;

- стратегічне планування витрат: розроблення стратегії управління витратами, яка враховує корпоративні цілі та плани розвитку підприємства;
- аналіз життєвого циклу продукту: урахування витрат на різних етапах життєвого циклу продукту, включаючи дослідження та розробку, виробництво, маркетинг, обслуговування та утилізацію;
- управління ланцюжком постачання: ефективне управління ланцюжком постачання для забезпечення оптимальних витрат на матеріали та послуги;
- вдосконалення бізнес-процесів: аналіз та вдосконалення бізнес-процесів для зменшення надмірних витрат та підвищення ефективності;
- ефективне управління персоналом: оцінка та управління роботою персоналу з огляду на витрати на оплату праці, навчання та розвиток [6].

Саме ці заходи допоможуть підприємствам ефективно формувати та оцінювати витрати, що забезпечить успішний розвиток бізнесу та досягнення всіх поставлених цілей. Тому сучасні підприємства мають використовувати стратегічний підхід до формування та оцінювання витрат, визначаючи, як вони співвідносяться зі стратегією розвитку бізнесу. Це означає забезпечення відповідності витрат бізнес-цілям та стратегічним планам.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Пенська І. О. Організація планування операційної діяльності на підприємствах. *Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка»*. 2021. URL : http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/5_2021/102.pdf.
2. Дмитренко А. І. Діагностика прибутковості підприємства за нормативною бухгалтерською звітністю *Науковий вісник Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу. Серія : Економіка та управління в нафтовій і газовій промисловості*. 2018. № 2. С. 26-33. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvifnunge_2018_2_5.
3. Правдюк Н. Л. Рентабельність операційної діяльності: обліково-аналітичний аспект. *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2018. № 12. С. 124-141. URL : <http://efm.vsau.org/storage/articles/February2020/wk6jACGvCJYhZr4qjw76.pdf>.
4. Архіпов Н. М. Види ефективності операційної діяльності підприємства торгівлі. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2018. Вип. 18(1). С. 21-26. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuuuuevcg_2018_18%281%29__6.
5. Будько О. В. Формування концептуальних основ звітності зі сталого розвитку. *Інфраструктура ринку*. 2020. Вип. 42. С. 346-351.
6. Боковець В.В.Оцінка ефективності управління підприємствами в конкурентному середовищі/ В.В. Боковець, О.о. Мороз, А.С. Красівська [Електронний ресурс]: *Innovation and Sustainability*. 2023. Випуск № 2. С.97- 109.

Каплун Андрій Ярославович – студент групи МБА-22м, факультет Менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: batmanua51@gmail.com.

Науковий керівник: Боковець Вікторія Вікторівна – доктор економічних наук, професор кафедри підприємництва, логістики та менеджменту, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: bokovets.v@ukr.net

Kaplun Andriy Ya. – student, Faculty of Management and Information Security, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: batmanua51@gmail.com.

Scientific supervisor: Bokovets Viktoriya V. – Doctor of Economic Sciences, Professor of the Department of Entrepreneurship, Logistics and Management, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: bokovets.v@ukr.net